

Sosyal Kimlik, Spordan Keyif Alma ve Spora Devam Etme Niyeti Arasındaki İlişki: Üniversite Sporlarında Mücadele Eden Sporcular Üzerine Bir Araştırma

The Relationship between Social Identity, Sports Enjoyment and Intention to Continue Sport: A Study on Athletes Competing in University Sports

Ersin ESKİLER ¹, *Yakup KAYMAKÇI ²

¹ Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE / eeskiler@subu.edu.tr / 0000-0001-7617-2958

² Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE / ykaymakci@subu.edu.tr / 0000-0002-8571-0807

* Corresponding author

Özet: Spor ve fiziksel aktivitenin bilimsel olarak kanıtlanmış tüm olumlu etkilerine rağmen, gençlerin büyük bir çoğunluğu spor veya fiziksel aktivitelere katılmamakta ve katılanların dikkate değer bir çoğunluğu zamanla ilgili faaliyetleri bırakmaktadır. Genellikle bir grup veya takım ortamında gerçekleşen spor aktivitelerinden alınan keyif bireylerin spora devam etme kararını etkileyebilir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların sosyal kimlik algıları ile spora devam etme niyetleri arasındaki ilişkide spordan keyif almanın potansiyel aracılık etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklem çerçevesi üniversite takımlarında mücadele eden sporculardan oluşmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi ile toplam 214 bireyden elde edilen veriler SPSS ve AMOS istatistik programlarıyla analiz edilmiştir. Sosyal kimliğin üç boyutunun (grup içi bağlar, bilişsel merkezîyet ve grup içi etki) fiziksel aktiviteden keyif alma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bulgular, üniversite öğrencilerinin takımlarıyla sosyal ilişkilerinin (oluşturulan sosyal kimliğin) olmasının spordan daha yüksek düzeyde keyif almalarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Ek olarak bulgular, spordan alınan keyif düzeyinin bireylerin spora devam etme niyetlerini etkilemede önemli bir aracılık işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Üniversite sporlarında sosyal kimlik oluşturma, sporcu öğrencilerin spordan aldığı keyif nedeniyle spor deneyimlerinin önemli bir parçası olduğu ve spora devam etme isteklerini öngördüğü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal kimlik, spordan keyif alma, spora devam etme niyeti, üniversite takımları, sporcular.

Abstract: Despite all the scientifically proven positive effects of sport and physical activity, the majority of young people do not participate in sport or physical activity, and a significant proportion of those who do eventually drop out. The enjoyment of sports activities, which usually take place in a group or team environment, may affect individuals' decisions to continue sports. In this context, the aim of the study is to reveal the potential mediating effect of enjoying sports on the relationship between social identity perceptions of athletes competing in university teams and their intention to continue sports. The sampling frame of the study consists of athletes competing in university teams. The data obtained from a total of 214 individuals by convenience sampling method were analyzed with SPSS and AMOS statistical programs. Three dimensions of social identity (in-group ties, cognitive centrality and in-group affect) were found to have a significant effect on the enjoyment of physical activity. The findings suggest that university students' having social relationships with their teams (the social identity designed) is associated with higher levels of enjoyment of sports. In addition, the findings reveal that the level of enjoyment from sport serves as an important mediator in influencing individuals' intention to continue with sport. Social identity formation in university sports is an important part of student athletes' sport experiences due to their enjoyment of sport.

Keywords: Social identity, sports enjoyment, intention to continue sport, university teams, athletes.

Received: 17.02.2025 / Accepted: 28.04.2025 / Published: 30.04.2025

<https://doi.org/10.22282/tojras.1641649>

Citation: Eskiler, E., & Kaymakçı, Y. (2025). Sosyal kimlik, spordan keyif alma ve spora devam etme niyeti arasındaki ilişki: Üniversite sporlarında mücadele eden sporcular üzerine bir araştırma, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 14 (2), 184-194.

GİRİŞ

Spor ve fiziksel aktivitelere katılımın çok sayıda psikolojik ve sosyolojik faydası olduğu bilinmektedir (Peters, 2014). Spor ve fiziksel aktivitelerin birey üzerinde bilimsel olarak kanıtlanmış tüm olumlu etkilerine rağmen, gençlerin büyük bir çoğunluğu spor veya fiziksel aktivitelere katılmamakta ve katılanların dikkate değer bir çoğunluğu zamanla ve çeşitli nedenlerle (örneğin; antrenör tavrı, sakatlık, başarılı olamama düşüncesi) ilgili faaliyetleri bırakmaktadır (Şahin ve Öz, 2024; Vojvodic vd., 2020). Ek olarak, bireylerin spor ve fiziksel aktiviteye katılımlarının önünde çok sayıda engel olduğunu (zaman eksikliği, okul yükümlülükleri, motivasyon eksikliği, sağlık sorunları, belirli bir spor aktivitesine ilgi duyan arkadaş eksikliği, tesis eksikliği) gösteren çalışmalardan da söz etmek mümkündür (Demirel ve Harmandar, 2009; Peters, 2014; Seviç ve Eskiler, 2020; Shifman vd., 2012). Ulusal literatürde özellikle lise öğrencileri arasında sporu bırakma nedenlerine ve oranlarına odaklanıldığı görülmektedir (Pehlivan, 2013; Şahin ve Öz, 2024). Buna rağmen, üniversite sporlarına katılan bireyler/sporcular özelinde sporu bırakma ya da spor alışkanlıklarını sürdürmeleri ile ilgili araştırmalar yetersizdir ve sporu bırakmayı daha iyi anlamak ve önlemek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır (Gardner vd., 2017). Bu çalışmada belirli üniversite sporlarına katılan üniversite öğrencilerine ve onların spora devam etme niyetlerine odaklanılmaktadır.

Öğrencilerin bugün (yükseköğretim kurumlarında geçirdikleri süre boyunca) edindikleri alışkanlıkların, yaşamları boyunca edinecekleri alışkanlıkları ve gelecekteki toplumların normlarını, inançlarını ve kültürlerini etkileyeceği belirtilmektedir (Leslie vd., 2001). Üniversiteler, öğrencilerin daha aktif olmaları, yaşamlarının geri kalanında sağlıklı bir yaşam tarzına yatırım yapmaları ve fiziksel aktivite alışkanlıklarının sürdürülmesi için önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Ayrıca Türkiye Üniversitesi Sporları Federasyonu (TUSF) tarafından 91 farklı spor branşında yarışma organize edilmekte ve bu faaliyetlere toplam 38.309 öğrenci sporcu katılım sağlamaktadır (TUSF, 2025). Ancak mezuniyet sonrası hayatın yeni yönlendirmeleri ile 25 yaş sonrasında sporu bırakma oranlarında artış olduğu belirtilmektedir (Altan, 2016). Bu artış daha önce belirtildiği üzere çeşitli sporu bırakma nedenlerinden kaynaklanıyor olabilir. Diğer yandan Balish vd. (2014) göre özellikle sporla ilgili sosyal faktörler (spora katılan yakın arkadaş eksikliği gibi) sporu bırakma oranındaki artışın önemli bir kaynağıdır. Dahası, spor neredeyse her zaman bir grup veya takım ortamında gerçekleşmektedir (Evans vd., 2012). Bu nedenle spor takımlarıyla ilgili sosyal faktörleri anlamak değerlidir (Murray ve Sabiston, 2022) ve bu sosyal faktörler sporu bırakma/spora devam etme niyetini etkileyebilir. Bireylerin takımlarıyla olan sosyal kimlikleri –bireylerin bir gruba

karşı bağlanma ve duygusal aidiyet duygusu hissetme derecesi (Murray ve Sabiston, 2022)– sporcuların spordan ne kadar keyif aldıkları ve spora olan bağlılık dereceleri için önemlidir (Martin vd., 2018; Stevens vd., 2017). Bu nedenle, spor takımları içinde sosyal kimliğin geliştirilmesi, üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların spor deneyimlerini iyileştirmek, onların spora devam etmelerini sağlamak için etkili bir araç olabilir.

Sosyal kimlik teorisinin ana önermelerinden biri, davranışın, bireylerin öz benlik duygusunun bir parçası olarak içselleştirdikleri grup/takım üyelikleri tarafından yapılandırıldığıdır (Billig ve Tajfel, 1973; Turner vd., 1994). Bireylerin kendilerini bir grubun üyesi olarak kategorize ettiklerinde, bunun davranışlarına belirgin bir anlam kazandırdığını, kendilerini “ben” yerine “biz” açısından tanımladığını, kısmen de onları grup değerleri açısından kendi iç gruplarını, karşılaştırma gruplarından olumlu bir şekilde farklılaştırmaya motive ettiğini öne sürmektedir (Stevens vd., 2017). Bu nedenle, birey bir grup ya da takımla ne kadar çok özdeşleşirse, birey o grubun bir üyesi olmanın ne anlama geldiğine dair normları, değerleri ve idealleri keşfetme ve bunlarla uyumlu hale gelme konusunda o kadar fazla motive olacaktır (Martin vd., 2018). Bu kapsamda sosyal kimliğin, üç farklı (grup içi bağlar, bilişsel merkezilik ve grup içi etki) ve birbiri ile ilişkili motivasyon kaynağı sağladığı ifade edilmektedir (Bruner ve Benson, 2018; Turkey vd., 2018). Grup içi bağlar bireylerin grup üyeleriyle aidiyet ve benzerlik hissetme derecesi; bilişsel merkezilik, bireylerin bir grup üyesi olmanın önemli olduğunu hissetme derecesi ve son olarak grup içi etki ise bireylerin bir grup üyesi olma konusunda olumlu duygular hissetme derecesi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu boyutlar, bireylerin gruplarına/takımlarına bağlanma biçimlerinin çok yönlülüğünü temsil etmektedir (Bruner ve Benson, 2018; Cameron, 2004; Turkey vd., 2018). Sosyal kimliği konu edinen araştırmalarda, grup içi bağlar ve grup içi etki, spora bağlılık ile ilişkilendirilirken (Martin vd., 2018), yüksek sosyal kimlik bildiren bireylerin, daha fazla koşu faaliyetlerine katılma (Stevens vd., 2019) ve takım veya grup seanslarına katılma sıklığının artması gibi pozitif fiziksel aktivite ve sağlık davranışları sergilediği belirtilmektedir (Steffens vd., 2017; Stevens vd., 2018). Bu araştırmalar, sosyal kimliğin bireylerin spor ve egzersiz davranışlarına katılma sıklığı ile bağlantılı olduğuna dair kanıtlar sunmasına rağmen, sosyal kimliğin bireylerin spora devam etme niyetleri üzerindeki etkilerine ilişkin ampirik kanıtlar sınırlıdır. Bu bağlamda, mevcut çalışmada, sosyal kimliğin üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların, gelecekte spora devam etme niyetleri ile ilişkili olup olmadığının ortaya konması amaçlanmaktadır. Daha yüksek sosyal kimlik (grup içi bağlar, bilişsel merkezilik ve grup içi etki) puanlarının daha yüksek düzeyde spora devam etme niyeti ile ilişkili olacağı öngörülmektedir.

Eğlence bütünleştirme teorisi (Fun integration theory –FIT–) kapsamında, keyif (veya eğlence) gençlik sporlarında, spor katılımını ve motivasyonunu anlamak için bütünleştirici bir teorik çerçeve sağlamaktadır (Visek vd., 2015). Bu yaklaşıma göre, spordan ve fiziksel aktivitelerden alınan

keyif veya keyif alacağına dair bireyde oluşan olumlu duygular, ilgili aktivitelere katılımın önemli bir öngörücüsü olarak kabul edilmektedir (Gardner vd., 2017; Monteiro vd., 2018; Murray ve Sabiston, 2022; Özkurt, 2023). Çeşitli çalışmalar, keyif ve spor katılımı arasındaki bağlantıyı desteklemektedir. Özellikle, yüksek keyif bildiriminin, spora daha yüksek bağlılık (Weiss vd., 2010), spora devam etme niyeti (Gardner vd., 2016) ve spordan daha az ayrılma (Gardner vd., 2017) ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla keyif alma durumu, fiziksel aktivitelere katılımda önemli bir etkiye sahiptir. Diğer yandan bireyin, sosyal bir çevre içerisinde deneyimleyeceği olumlu duygular, bireyin bu sosyal ortamda yer almaktan keyif aldığı bir etkinliğe tekrar ve daha sık katılma istekliliğini artırabilir (Murray ve Sabiston, 2022). Genel olarak, sosyal kimlik muhtemelen spordan daha yüksek düzeyde keyif almayı kolaylaştırabilir ve bu durum spora devam etme niyetini olumlu yönde etkileyebilir.

Açıklamalar çerçevesinde, mevcut çalışmada, üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların sosyal kimlik algıları ile spora devam etme niyetleri arasındaki ilişkide spordan keyif almanın potansiyel aracılık etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Elde edilecek sonuçların bireylerin spor bırakma/spora devam etme davranışlarında sosyal bağlamın ve spor deneyiminin öneminin ortaya konulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin eğitim hayatları sonrasında aktif yaşam tarzını benimsemeleri ve bunun sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından elde edilecek sonuçların önem arz ettiği öngörülmektedir. Bu nedenle mevcut araştırmada aşağıdaki hipotezler test edilmiştir:

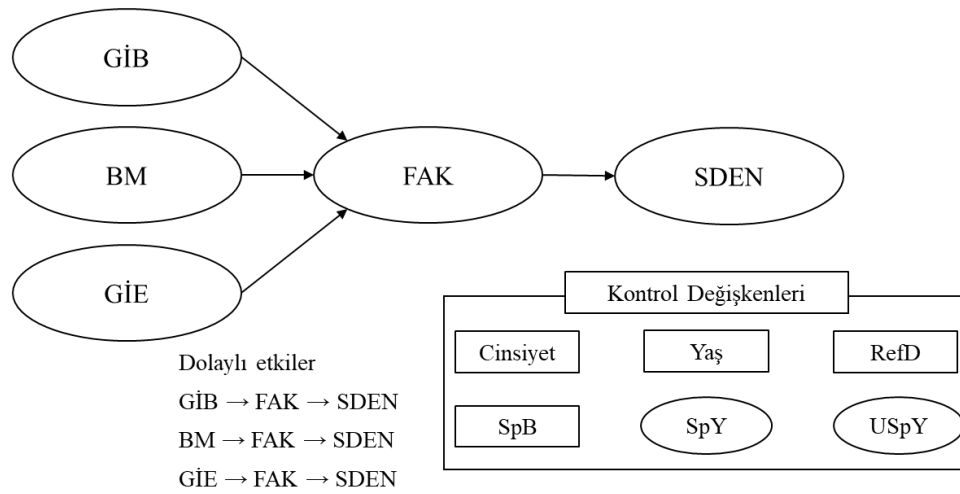
H₁: Sosyal kimliğin (grup içi bağlar, bilişsel merkezilik ve grup içi etki) spordan keyif alma üzerinde anlamlı bir etkisi var.

H₂: Spordan keyif almanın spora devam etme niyeti üzerinde anlamlı bir etkisi var.

H₃: Sosyal kimlik ile spora devam etme niyeti arasındaki ilişkiye spordan keyif alma aracılık etmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Amacı ve Modeli: Bu araştırmanın amacı, üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların sosyal kimlik algıları ile spora devam etme niyetleri arasındaki ilişkide spordan keyif almanın potansiyel aracılık etkisini ampirik olarak ortaya koymaktır. Kavramsal çerçevenin grafiksel gösterimi Şekil 1’de sunulmaktadır. Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile değişkenler arası ilişkileri inceleyen bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden açıklayıcı araştırma yaklaşımına göre tasarlanmıştır. YEM, bilimsel araştırmalarda değişkenler arasındaki ilişkileri analiz ederek hipotezleri test etmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. YEM, gözlenebilir ve gizli değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri, modeller aracılığıyla test etmek amacıyla kullanılır (Kline, 2005). Bu kapsamda, mevcut araştırma ele alınan süre açısından kesitsel (cross-sectional) ve veri edinimi açısından anket tekniği ile gerçekleştirilmiştir (Coşkun vd., 2017).

Not: GİB: Grup içi bağlar, BM: Bilişsel merkezîyet, GİE: Grup içi etki, FAK: Fiziksel aktiviteden keyif alma, SDEN: Spora devam etme niyeti
 RefD: Refah düzeyi, SpB: Spor branşı, SpY: Lisanslı sporculuk yılı, USpY: Üniversite sporlarına katılım yılı

Şekil 1. Araştırma modeli

Araştırma Grubu: Üniversite takımlarında mücadele eden sporcular bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. İlgili evrenden en kolay, hızlı ve ekonomik şekilde (Coşkun vd., 2017) verilerin toplanabilmesi amacıyla kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, Soper tarafından açık erişim olarak sağlanan YEM için önsel örnekleme boyutu hesaplayıcısı kullanılarak, bu araştırma için tavsiye edilen en düşük örnekleme boyutunun 193 olması gerektiği belirlenmiştir (Soper, 2025). Diğer yandan Kline (2005) karmaşık bir model için 200 veya daha büyük bir örneklem büyüklüğünün gerekli olduğunu belirtmektedir. Bu kapsamda Google Formlar’da oluşturulan, çevrimiçi anket tekniği ile 263 gönüllü katılımcı anketi tamamlamıştır. Çeşitli kriterler çerçevesinde (aynı değerin sürekli olarak işaretlendiği, kontrol sorularına tutarsız işaretlemeler yapıldığı, eksik değer veya hatalar içeren) yapılan ön inceleme sonrası 49 anket değerlendirme dışı bırakılarak 214 anket analizlere dahil edilmiştir. Kullanılabilir anket oranı $\approx$ %81 olarak hesaplanmıştır.

Katılımcıların %61.2’sinin (n=131) erkek, %38.8’inin (n=83) kadın olduğu ve yaş ortalaması 21.31 ± 3.47 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların önemli bir çoğunluğu (%66.8, n=143) refah düzeyini normal olarak değerlendirirken, %26.2’si (n=56) kötü ve %7’si (n=15) iyi olarak değerlendirmiştir. Katılımcılardan %77.1’inin (n=165) takım, %22.9’unun (n=49) bireysel sporlara katılım sağladığı, bu sporcuların 1-6 yıl ($\bar{x}=2.74 \pm 1.54$) arası üniversite takımlarında mücadele ettikleri ve 1-18 yıl arası ($\bar{x}=10.24 \pm 4.31$) sporcu lisansı sahibi oldukları belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formu yanı sıra geçmiş araştırmalarda ortaya konulan teoriler ve bulgular çerçevesinde belirlenen ölçeklerden yararlanılmıştır.

Sporda Sosyal Kimlik Ölçeği: Bruner ve Benson tarafından geliştirilen, Turky vd. tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Sporda Sosyal Kimlik Ölçeği (SSK ölçeği)” 9 madde ve 3 boyuttan (grup içi bağlar, bilişsel merkezîyet ve

grup içi etki) oluşmaktadır (Bruner ve Benson, 2018; Turky vd., 2018). Bu ölçek 5’li likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Mevcut araştırma kapsamında gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucu, ölçeğin orijinali ve uyarlama çalışması ile tutarlı şekilde 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %79.9’unu açıkladığı belirlenmiştir (KMO=0.892, $\chi^2=1234.56$, sd=36, $p<0.01$). SSKÖ maddelerinin toplam çözüme katkılarını tespit etmek amacıyla Anti-image korelasyon matrisi değerleri incelenmiştir. Diagonal ekseninde her bir maddeye ait yük değerinin 0.05’in üzerinde olduğu ve tekil olarak maddelerin örneklem yeterliliğini desteklediği görülmüştür (Coşkun vd., 2017). Maddelere ait faktör yük değerlerinin 0.50’nin üzerinde olduğu (sırasıyla; 0.854-0.817, 0.860-0.552 ve 0.863-0.791) belirlenmiştir. SSKÖ geneli Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı 0.912 ve belirlenen 3 faktöre ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık değerlerinin 0.70’in (sırasıyla; 0.886, 0.812 ve 0.894) üzerinde bir değer aldığı belirlenmiştir.

Fiziksel Aktivitelerden Keyif Alma Ölçeği: Mullen vd. tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama çalışması Özkurt vd. tarafından gerçekleştirilen “Fiziksel Aktivitelerden Keyif Alma Ölçeği (FAKÖ)” katılımcıların katıldıkları spor aktivitelerinden aldıkları keyif düzeyini belirlemek üzere kullanılmıştır (Mullen vd., 2011; Özkurt vd., 2022). Söz konusu ölçek 8 madde ve tek boyuttan oluşmakta olup 7’li likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Bu araştırmada gerçekleştirilen AFA sonucu, ölçeğin orijinali ve uyarlama çalışması ile tutarlı şekilde tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %73’ünü açıkladığı belirlenmiştir (KMO=0.932, $\chi^2=1460.85$, sd=28, $p<0.01$). FAKÖ maddelerinin toplam çözüme katkılarını belirlemek amacıyla Anti-image korelasyon matrisi değerleri dikkate alınmış ve diagonal ekseninde her bir maddeye ait yük değerinin 0.05’in üzerinde olduğu ve tekil olarak maddelerin örneklem yeterliliğini desteklediği görülmüştür (Coşkun vd., 2017). Maddelere ait faktör yük değerlerinin 0.50’nin üzerinde ve 0.880-0.806 aralığında olduğu belirlenmiştir. FAKÖ Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı 0.70’in üzerinde 0.946 olarak belirlenmiştir.

Spora Devam Etme Niyeti Ölçeği: Katılımcıların gelecekte spora devam etme niyetlerini belirlemek amacıyla Özkurt vd. tarafından geliştirilen 6 madde ve tek boyuttan oluşan “Spora Devam Etme Niyeti Ölçeği” kullanılmıştır (Özkurt vd., n.d.). Söz konusu ölçek 7’li likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Mevcut araştırmada gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonucu, ölçeğin orijinali ile tutarlı olarak tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %78.5’ini açıkladığı belirlenmiştir (KMO=0.898, $\chi^2=1210.67$, $sd=15$, $p<0.01$). Ölçek maddelerinin toplam çözüme katkılarını belirlemek için Anti-image korelasyon matrisi değerleri incelendiğinde, diagonal eksende her bir maddeye ait yük değerinin 0.05’in üzerinde olduğu ve tekil olarak maddelerin örneklem yeterliliğini desteklediği görülmüştür (Coşkun vd., 2017). Maddelere ait faktör yük değerlerinin 0.50’nin üzerinde (0.922-0.813 aralığında) ve Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısının 0.945 olduğu tespit edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların demografik özelliklerini belirlemek üzere cinsiyet, yaş, refah düzeyi, spor branşı, lisanslı spor yılı ve üniversite sporlarına katılım yılı olmak üzere toplam 6 soruya bu bölümde yer verilmiştir. Cinsiyet, yaş ve refah (gelir) düzeyi gibi değişkenler ile sosyal kimlik (Cameron, 2004; Murray ve Sabiston, 2022) ve spora devam etme niyeti arasındaki farklılıkların incelendiği geçmiş araştırma sonuçlarında çeşitli belirsizlikler olduğu görülmektedir (Gardner vd., 2017; Pehlivan, 2013; Şahin ve Öz, 2024). Ayrıca Murray ve Sabiston (2022) sosyal kimliğin farklı takımlar arasında ve zaman içinde değişen dinamik referanslı bir yapıya sahip olduğunu belirtmektedirler. Bu nedenle mevcut araştırmada katılımcıların cinsiyeti, refah düzeyi, spor branşı, lisanslı spor yılı ve üniversite sporlarına katılım yılı analizlere kontrol değişkeni olarak dahil edilmiştir.

Veri Analizi: Verilerin analizinde IBM SPSS 22 ve IBM AMOS 20 programları kullanılmıştır. İlk aşamada frekans dağılımları ve aritmetik ortalama gibi tanımlayıcı istatistikler gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada veri ediniminde kullanılan ölçme araçlarının faktör yapılarının belirlenmesinde AFA (varimax –varyansların maksimum–metodu) kullanılmıştır (Coşkun vd., 2017; Hair vd., 2009). Araştırma modelinde yer alan yapılar arası ilişkiler yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile incelenmiş ve hipotezler test edilmiştir. Araştırma modelinin analizi iki adımda gerçekleştirilmiştir. İlk adımda ölçüm modeli için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, ikinci adımda ise yapılar arasındaki yapısal ilişkiler test edilmiştir. Maksimum olabilirlik yöntemi ile gerçekleştirilen DFA sonucu modelin yeterliliği bir dizi uyum indeksi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bunlar ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd) 2’ye eşit veya küçük ise iyi uyum, $2<\chi^2/sd\leq 3$ ise kabul edilebilir uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Yaklaşık hataların ortalama karekökü

(RMSEA) ve standardize edilmiş ortalama hataların karekökü (SRMR) için 0.05’in altındaki değerler iyi uyum, $0.05<RMSEA\leq 0.08$ ile $0.05<SRMR\leq 0.1$ arası değerler kabul edilebilir uyumu göstermektedir. Karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) ve Tucker-Lewis indeksi (TLI) değerlerinin 0.97 ve üzerinde bir değer alması iyi uyum, $0.97>CFI/TLI\geq 0.95$ kabul edilebilir uyumun göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Kline, 2005; Schermelleh-Engel vd., 2003). DFA tamamlandıktan sonra her bir yapının güvenilirliğini test etmek için Cronbach alfa, çıkarılan ortalama varyans (AVE) ve bileşik güvenilirlik (CR) değerleri incelenmiştir (Fornell ve Larcker, 1981; Hair vd., 2009). Yapısal geçerliği doğrulamak için ayırt edici ve yakınsak geçerlik testleri yapılmıştır. Ayırt edici geçerlik testinde, çıkarılan ortalama varyans değerinin, maksimum paylaşılan varyans ($MSV\leq AVE$) ve paylaşılan ortalama varyans ($ASV\leq AVE$) değerlerinden büyük olması gerektiği belirtilmektedir (Hair vd., 2009). Yakınsak geçerlik için Hair vd. (2009) ve Fornell ve Larcker (1981) CR ve AVE değerlerine dayalı kriterler önermektedir. Buna göre AVE 0.50’den ($AVE\geq 0.50$), CR 0.70’den ($CR\geq 0.70$) ve CR değeri AVE değerinden ($CR>AVE$) büyük olmalıdır. Bu kapsamda model güvenirliliği ve geçerliği için gerçekleştirilen test sonuçları Tablo 2’de özetlenmektedir. Potansiyel aracılık etkisinin testinde bootstraps düzeltilmiş %95 güven aralığına sahip 1.000 önyükleme prosedürü kullanılmıştır. Önyükleme, yeterli yeniden örnekleme verisiyle gerçek dağılımın iyi bir şekilde tahmin edilmesine imkân sağlamaktadır. Aracılık etkisinin anlamlılığını belirlenmesinde, %95 BS CI’nin üst ve alt sınır aralıkları arasında sıfırın “0” yer almaması gerekmektedir. Sıfır “0” içeren önyükleme güven aralıkları anlamlı olmayan bir etkiye işaret etmektedir (Mallinckrodt vd., 2006).

BULGULAR

Araştırma modeli iki adımda analiz edilmiştir. İlk adımda, ölçüm modeli DFA gerçekleştirilerek modelinin uyum indeks değerleri incelenmiştir. DFA sonuçları, modelin mevcut verilerle tatmin edici düzeyde uyum sağladığını göstermiştir ($\chi^2/sd=1.98$, RMSEA=0.06, SRMR=0.05, CFI=0.96, TLI=0.95).

RMSEA değerinin 0.05–0.08’lik ve CFI ve TLI indeks değerlerinin 0.97–.95 aralığında değerler alması, kabul edilebilir bir model uyumuna işaret etmektedir. Ek olarak χ^2 istatistiği anlamlıdır ve serbestlik derecesine oranı önerilen 2 ölçüt değerinden küçüktür ve SRMR değeri 0.05’e eşittir. Bu değerler modelin iyi uyum değerlerine sahip olduğunu göstermektedir (Kline, 2005; Schermelleh-Engel vd., 2003). Tablo 1’de, standardize edilmiş regresyon katsayıları (λ), her bir maddenin ilgili yapı (faktör) ile ilişkisini ve bu katsayıların karelerini göstermektedir. Tüm maddelerin standardize edilmiş regresyon katsayıları 0.714-0.923 ($\lambda>0.70$) arasında ve t değerleri 10.228-20.861 arasında değişmekte olup, her bir maddenin ilgili yapıyı anlamlı şekilde temsil ettiği belirlenmiştir.

Tablo 1. Regresyon ağırlıkları, t değerleri, R²

Yapılar	Maddeler	Tahminler	SH	t-değeri	λ	R ²
Grup içi bağlar	GIB3	1.000			0.867	0.752
	GIB2	0.886	0.061	14.602	0.810	0.656
	GIB1	1.011	0.060	16.744	0.885	0.783
Bilişsel merkeziyet	BM3	1.000			0.801	0.642
	BM2	0.830	0.081	10.284	0.714	0.510
	BM1	0.884	0.078	11.348	0.790	0.624
Grup içi etki	GİE3	1.000			0.873	0.762
	GİE2	1.060	0.061	17.247	0.879	0.773
	GİE1	0.889	0.059	15.158	0.817	0.668
Fiziksel aktiviteden keyif alma	FAK3	1.000			0.878	0.771
	FAK2	0.964	0.053	18.175	0.868	0.753
	FAK4	0.845	0.048	17.566	0.847	0.717
	FAK5	0.918	0.052	17.642	0.860	0.740
	FAK6	0.986	0.057	17.253	0.849	0.721
	FAK7	0.907	0.063	14.386	0.760	0.578
	FAK8	0.889	0.063	14.046	0.814	0.663
	FAK1	0.997	0.064	15.534	0.788	0.621
Spora devam etme niyeti	SDEN3	1.000			0.873	0.762
	SDEN2	0.935	0.052	18.138	0.813	0.661
	SDEN1	0.930	0.057	16.332	0.820	0.672
	SDEN4	1.069	0.051	20.861	0.923	0.852
	SDEN5	1.045	0.052	20.232	0.912	0.832
	SDEN5	0.845	0.058	14.614	0.777	0.604

 $\chi^2/df=1.98$, RMSEA=0.06, SRMR=0.05, CFI=0.96, TLI=0.95Not: SH: Standart hata, λ : Standardize edilmiş regresyon katsayıları

Modelin güvenilirlik ve geçerliliğini değerlendirmek için kullanılan tüm testler Tablo 2’de sunulmuştur. Tüm değişkenlere ait Cronbach alfa (0.812-0.946 arasında) ve CR değerleri (0.813-0.948 arasında) önerilen değer olan 0.70’in üzerindedir (Hair vd., 2009). Bu değerler modelin güvenilir olduğunu göstermektedir. Yakınsak geçerlik için hesaplanan AVE değerleri (0.592-0.734 arasında) 0.50’nin üzerindedir ve CR değerleri de AVE değerlerinden yüksektir (Fornell ve Larcker, 1981; Hair vd., 2009). Ayırt edici geçerlik testi için her faktörün AVE değerleri MSV (0.484-0.626 arasında) ve

ASV değerleri (0.818-0.951 arasında) ile karşılaştırılmıştır. Tüm faktörler için hem MSV hem de ASV değerleri AVE değerlerinden küçüktür (Fornell ve Larcker, 1981; Hair vd., 2009). Bulgulara bağlı olarak modelin yeterli yakınsak ve ayırt edici geçerliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri ve yapılar arası korelasyonlar incelendiğinde, tüm yapılar orta ve yüksek düzeyde birbiri ile ilişkili ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$). GİB ($\bar{x}=3.91\pm0.93$) en düşük ortalamaya sahipken, FAK ($\bar{x}=6.17\pm1.05$) en yüksek ortalamaya sahiptir.

Tablo 2. Model güvenilirliği ve geçerliği

Yapılar	$\bar{x}\pm ss$	α	CR	AVE	MSV	ASV	GİB	BM	GİE	FAK	SDEN
GİB	3.91 $\pm$ 0.93	0.886	0.890	0.730	0.484	0.895	0.855				
BM	3.96 $\pm$ 0.88	0.812	0.813	0.592	0.555	0.818	0.696	0.769			
GİE	4.25 $\pm$ 0.87	0.894	0.892	0.734	0.555	0.896	0.624	0.745	0.857		
FAK	6.17 $\pm$ 1.05	0.946	0.948	0.695	0.626	0.951	0.624	0.643	0.674	0.834	
SDEN	6.14 $\pm$ 1.15	0.945	0.942	0.730	0.626	0.951	0.451	0.518	0.652	0.791	0.855

Güvenirlilik : $\alpha>0.70$ ve CR>0.70

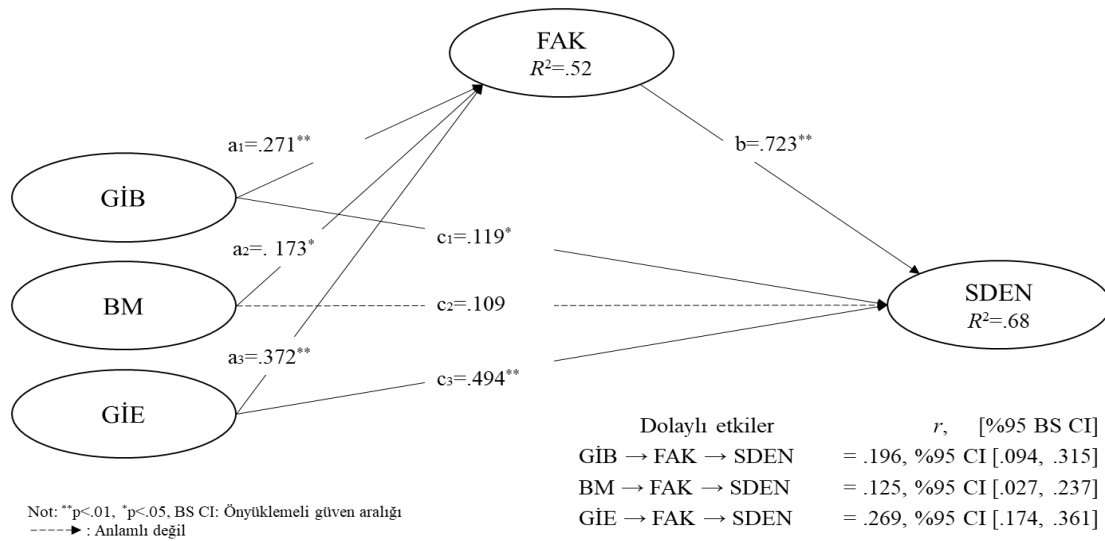
Yakınsak Geçerlik : CR>AVE ve AVE > 0.50

Ayırt Edici Geçerlik : MSV<AVE ve ASV<AVE

$\bar{x}$: Aritmetik ortalama, ss: Standart sapma, α : Cronbach’s alfa, CR: Bileşik güvenilirlik, AVE: Çıkarılan ortalama varyans, MSV: Maksimum paylaşılan varyans, ASV: Paylaşılan ortalama varyans, GİB: Grup içi bağlar, BM: Bilişsel merkeziyet, GİE: Grup içi etki, FAK: Fiziksel aktiviteden keyif alma, SDEN: Spora devam etme niyeti

Not: Kalın harflerle yazılan rakamlar, karşılık gelen yapıların AVE kareköklerini temsil eder.

Şekil 1’de sunulan değişkenler arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri test etmek için YEM kullanılmıştır. Sonuçlar Şekil 2’de özetlenmektedir.

Şekil 2. YEM standartlaştırılmış tahminleri

Sosyal kimlik değişkenine ait üç gizil değişkenin fiziksel aktiviteden keyif alma düzeyini pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilediği tespit edilmiştir: grup içi bağlar ($\beta=0.271$, $p<0.01$), bilişsel merkeziyet ($\beta=0.173$, $p<0.05$), grup içi etki ($\beta=0.372$, $p<0.01$). İlgili 3 değişkenin ayrı ayrı fiziksel aktivitelerden keyif alma üzerine orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. Bu değişkenlerin, fiziksel aktiviteden keyif alma üzerinde %52'lik ($R^2=0.521$) açıklayıcı gücüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Fiziksel aktiviteden keyif almanın, spora devam etme niyeti üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek etki düzeyi derecesine sahip olduğu ($\beta=0.723$, $p<0.01$) tespit edilmiştir. Ek olarak, spora devam etme niyetindeki değişimin %68'inin ($R^2=0.680$) tahmin değişkenleri tarafından açıklandığı görülmektedir. Bu bağlamda tahmin değişkenlerinin hem fiziksel aktiviteden keyif alma hem de spora devam etme niyeti üzerinde yüksek bir açıklayıcılık gücüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Fiziksel aktiviteden keyif almanın aracılık etkilerini incelemek için, %95 güven aralıklı 1.000 önyükleme prosedürü kullanılmıştır. Fiziksel aktiviteden keyif alma modele eklendiğinde, sosyal kimlik boyutlarından grup içi bağlar ($\beta=0.077$, $p>0.05$, %95 BC CI [-0.193, 0.024]) ve bilişsel merkeziyetin ($\beta=0.016$, $p>0.05$, %95 BC CI [-0.120, 0.110]) spora devam etme niyeti ile doğrudan ilişkili olmadığı, grup içi etkinin ise spora devam etme niyeti ile doğrudan ilişkili olduğu belirlenmiştir ($\beta=0.224$, $p<0.01$, %95 BC CI [0.116, 0.344]). Diğer yandan, yüksek sosyal kimlik seviyelerinin daha yüksek fiziksel aktivite keyfi seviyeleriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Dolaylı etkiler incelendiğinde, grup içi bağlar ($\beta=0.196$, $p<0.01$, %95 BC CI [0.094, 0.315]), bilişsel merkeziyet ($\beta=0.125$, $p<0.05$, %95 BC CI [0.027, 0.237]) ve grup içi etki ($\beta=0.269$, $p<0.01$, %95 BC CI [0.174, 0.361]) ile spora devam etme niyeti arasındaki ilişkiye fiziksel aktiviteden keyif almanın istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde aracılık ettiği belirlenmiştir. Sonuçlar, sosyal kimliğin üç boyutunun spora devam etme niyetiyle ilişkilerinde fiziksel aktiviteden keyif almanın aracılık etkilerinin olduğunu göstermektedir. Bu

bağlamda mevcut araştırma kapsamında önerilen H_1 , H_2 ve H_3 hipotezlerinin kabul edildiği ifade edilebilir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, üniversite takımlarında mücadele eden sporcuların sosyal kimlik algıları ile spora devam etme niyetleri arasındaki ilişkide spordan keyif almanın potansiyel aracılık etkisi araştırılmıştır. Öngörülerle tutarlı olarak, görece yüksek derecede sosyal kimlik algısına sahip bireyler daha fazla spordan keyif alma ve spora devam etme niyeti bildirmektedir. Yapılan analizler, sosyal kimliğin üç boyutunun (grup içi bağlar, bilişsel merkeziyet ve grup içi etki) fiziksel aktiviteden keyif alma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuçlar, üniversite öğrencilerinin takımlarıyla olan sosyal ilişkilerinin (oluşturulan sosyal kimliğin) spordan daha yüksek düzeyde keyif almalarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Ek olarak bulgular, spordan alınan keyif düzeyinin bireylerin spora devam etme niyetlerini etkilemede önemli bir aracılık işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Diğer bir ifade ile sosyal kimliğin, bireylerin spor yaparken daha fazla keyif almasına yardımcı olduğu, bunun da üniversite öğrencilerinin gelecekte spora devam etme olasılığını arttırdığı görülmektedir. Mevcut sonuçlar, sporda sosyal kimlik olgusunu genişletmekte ve spordan alınan keyfin sosyal kimlik ve spora devam etme niyeti arasındaki ilişkiyi açıklayan bir mekanizma olduğuna ilişkin ampirik kanıtlar sunmaktadır. Mevcut araştırma bulguları teoriyi (sosyal kimlik ile eğlence bütünleştirme teorilerini) (Bruner ve Benson, 2018; Cameron, 2004) ve geçmiş araştırmalarda raporlanan sonuçları (Gardner vd., 2016, 2017; Murray ve Sabiston, 2022; Visek vd., 2015) desteklemektedir. Özellikle üniversite sporlarında sosyal kimlik oluşturma, sporcu öğrencilerin spordan aldığı keyif nedeniyle spor deneyimlerinin önemli bir parçası olduğu ve spora devam etme isteklerini öngördüğü tespit edilmiştir. Üniversite sporlarına katılan öğrenciler özelinde, sosyal kimliğin keyif ve spora devam etme niyeti ile tutarlı bir şekilde ilişkili olması, mezuniyet sonrası bireylerin yaşam tarzı olarak sporu benimsemesi ve sporu alışkanlık haline getirmesi amacıyla çeşitli stratejilerin

geliştirilebilmesi için mevcut çalışma sonuçları önem arz etmektedir.

Araştırma bulguları hem spordan keyif alma hem de spora devam etme niyeti üzerinde (doğrudan ve dolaylı olarak) grup içi etkinin, görece grup içi bağlar ve bilişsel merkezietten daha yüksek bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, grup içi etkinin yani grup üyeliği ile ilgili olumlu duyguların, daha sık prososyal davranışlar sergileme (Bruner vd., 2014), daha fazla kişisel ve sosyal gelişim, hedef belirleme ve inisiyatif alma (Bruner vd., 2017), daha yoğun egzersiz katılımı ve olumlu egzersiz deneyimi (Stevens vd., 2019) ile ilişkili olduğunu gösteren geçmiş araştırmaları desteklemektedir. Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde, grup içi bağlar ve bilişsel merkeziet boyutları sosyal kimlik oluşumunun bilişsel yönünü temsil ederken, grup içi etki ise sosyal kimlik oluşumunun duygusal yönünü temsil etmektedir (Bruner ve Benson, 2018; Cameron, 2004). Bu durum spordan keyif alma ve spora devam etme niyetinde duyguların önemini ortaya koymaktadır. Nitekim Cameron (2004) grup üyeliğinin duygusal niteliğinin, sosyal kimlik teorisinde kilit bir role sahip olduğunu ve gruplar arası sosyal karşılaştırmalardan türetilen olumsuz bir sosyal kimlik algısının, bireylerin daha olumlu bir kimliğe ulaşma girişimlerini motive edebileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde çeşitli bağlamlarda, bireylerin öz duygularını kişisel kimlik açısından tanımladığı, kendilerini benzersiz bir birey olarak gördükleri ve davrandıkları belirtilmektedir, ancak Rees vd. (2015)'e göre bir grup ortamında (örneğin üniversite sporları), öz tanımlama ve davranış sosyal kimlik tarafından desteklenmektedir. Özellikle grup içi etkinin spora olan bağlılık ve keyfi artırıcı etkisi (Bruner vd., 2017), bireylerin spor yaparken daha güçlü bir aidiyet duygusu geliştirmelerine olanak tanıyabilir. Dolayısıyla, üniversite sporlarında yer alan bireylerin takımın, kulübün veya organizasyonun parçası oldukları duygusu grup içi etkiden kaynaklanmaktadır ve bu durum bireylerin spordan keyif almaları ve spor katılımının sürdürülebilirliği gibi bireysel süreçler için önemlidir.

Spordan keyif alma (aracı değişken) modele dahil edildiğinde, grup içi bağlar ve bilişsel merkeziet boyutlarının spora devam etme niyeti üzerindeki doğrudan etkilerinin görece ortadan kalkması, mevcut araştırmanın dikkate değer bir bulgusudur. Sosyal kimliğin bilişsel yönünü temsil eden yapıların spora devam etme niyeti gibi bireysel kararların teşvikinde daha az etkili olabileceğini göstermektedir. Bu durum, üniversite sporlarında sosyal kimliğin bilişsel yönünün tek başına, bireylerin gelecekte spora devam etmek için gerekli gördükleri motivasyonu karşılamak için yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bruner vd., (2017) olumlu gençlik gelişiminde sosyal kimliğin grup içi bağlar boyutunun grup içi etkiden daha düşük etkiye sahip olduğunu ve bilişsel merkeziet boyutunun ise etkisinin olmadığını belirtmektedir. Geçmiş araştırmalar grup içi bağların (birliktelik veya aidiyet hislerinin) niyetler ve davranışlar üzerinde etkili bir rol oynayabileceğini ve bilişsel merkezietin niyetler ve davranışlar ile hem grup içi bağlardan hem de grup içi etkiden daha az ilişkili olduğunu göstermektedir (Martin vd., 2015; Martin vd., 2018). St Quinton (2020) ise temel sosyal bilişsel yapıları hedeflemenin davranışı değiştirmede faydalı olabileceğini belirtmektedir. Mevcut araştırma bulguları ise

grup üyeleriyle yüksek aidiyet ve benzerlik hissetme derecesi ve bir grup üyesi olmanın algılanan önemi açısından daha güçlü bir sosyal kimlik algılayan üniversite takım sporcularının daha yüksek keyif bildirdiğini ve buna bağlı olarak spora devam etme olasılıklarının arttığını ortaya koymaktadır. Diğer bir ifade ile sosyal kimliğin bilişsel yönünü temsil eden yapıların (grup içi bağlar ve bilişsel merkezietin) spordan alınan keyif aracılığı ile spora devam etme niyetini öngördüğü belirlenmiştir. Grup içi bağların ve bilişsel merkezietin birer öngörücü olarak ortaya çıkmaması, kavramsal düzeyde belli bir davranışı gelecekte sürdürme gibi bireysel kararların teşvikinde sosyal kimliğin bilişsel yönünün daha az etkili olduğunu göstermektedir (Bruner vd., 2017). Mevcut ve geçmiş araştırma sonuçları bir arada değerlendirildiğinde sosyal kimliğin bilişsel yönü ile spora bağlılık, çaba sarf etme ve spora devam etme niyetleri arasındaki ilişkiler çeşitli belirsizlikler göstermektedir. Sonuçlar arası farklılıklar mevcut araştırmaların (Bruner vd., 2017; Martin vd., 2015; Martin vd., 2018) farklı yaş gruplarında, serbest zaman etkinliklerine ve/veya gençlik sporlarına katılan bireyler gibi çeşitli örneklemelerde gerçekleştirilmesinden kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle, grup üyeleriyle yüksek aidiyetin ve grup üyesi olmanın daha fazla önem taşıdığı, üst düzey rekabetin yaşandığı yarışma ortamlarında farklı sonuçlar elde edilebileceği dikkate alındığında (Bruner vd., 2017), bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerektiği ifade edilebilir.

Ek olarak spordan keyif alma, üniversite öğrencilerinin gelecekte spora devam etme niyetleri ile ilişkilendirildiğinde, spordan alınan keyif arttıkça bireylerin gelecekte spora devam etme olasılıkları da artmaktadır. Bu sonuç geçmiş araştırma sonuçlarını desteklemekte (Gardner vd., 2016, 2017; Monteiro vd., 2018; Murray ve Sabiston, 2022; Özkurt, 2023) ve literatüre katkı sağlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası spor katılımını bir yaşam tarzı olarak (aktif yaşam tarzını) benimsemelerinin hedef olduğu üniversite sporları bağlamında, paydaşların spor etkinliklerinde eğlenceye öncelik vermesi gerektiği ifade edilebilir (Gardner vd., 2017). Benzer şekilde Murray ve Sabiston (2022) spordan keyif almanın önemini vurgulamakta ve özellikle paydaşlar tarafından spor deneyimini geliştirmek için sosyal kimliği artıracak stratejiler geliştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Örneğin; olumlu antrenör-sporcu ilişkilerinin (Gardner vd., 2017), antrenörlerin sonuçlara daha az vurgu yapan bir iklim yaratmalarının ve daha fazla bireysel belirlenen hedeflere önem vermelerinin spordan alınan keyfi arttıracak ifade edilmektedir (Monteiro vd., 2018). Bu kapsamda, üniversite sporlarında görev alan antrenörlere ve paydaşlara, takımlarında sosyal kimlik geliştirmeleri için eğitim vermek gibi stratejiler ile öğrencilerin spordan aldıkları keyif ve spor deneyimleri iyileştirebilir, karşılığında sürdürülebilir spor katılımı teşvik edebilir.

Mevcut araştırmanın dikkate alınması gereken bazı sınırlılıkları söz konusudur. Araştırmada test edilen model, kesitsel veri toplama tekniği ve kendi kendine uygulanan çevrimiçi anket verileri kullanılarak analiz edilmiştir. Olumlu ve olumsuz deneyimlerin kontrol altında tutulabildiği deneysel bir tasarıma dayanan araştırma sonuçları, bu çalışmanın sonuçlarının daha net anlaşılmasına

yardımcı olabilir. Araştırma, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen çevrimiçi ankete gönüllü olarak katılan üniversite öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle, çalışmanın sonuçlarına dayanan ulusal düzeydeki sonuçlar dikkatlice yorumlanmalı ve değerlendirilmelidir. Daha fazla sayıda ve farklı eğitim seviyesindeki sporcu öğrencileri içeren bir örnekleme araştırmanın tekrarlanması elde edilen sonuçların daha bütüncül şekilde yorumlanmasına imkân sağlayabilir. Araştırma bulguları hem uygulayıcılara hem de akademisyenlere içgörü sunabilir, ancak öğrencilerin spor katılım davranışları yerine onların gelecekteki niyetlerine odaklanıldığı göz ardı edilmemelidir. İnsan davranışlarının niyetler tarafından yönlendirildiği ve gerçek davranışın önemli bir önceli olduğu ifade edilmektedir, ancak niyetler doğrudan gözlemlenemez ve genellikle davranışlardan daha soyut ve belirsiz haldedir (Ajzen ve Fishbein, 1974). Bu bağlamda katılımcıların spora devam etme niyetinde olmaları, bu niyetin gerçek davranışa dönüşeceğini garanti etmemektedir. Bu nedenle gelecekteki araştırmalar, gerçek spor katılımını keşfetmek için uzunlamasına tasarımları ve gerçek spora devam etme davranışlarını içermelidir. Son olarak, bu çalışmada, spora devam etme niyetini tahmin etmede sosyal kimlik ve keyif faktörlerine odaklanılmıştır. Gelecekte farklı değişkenler kullanılarak bir model geliştirilebilir. Örneğin, sosyal kimliğin oluşumuna etki eden faktörlerin neler olduğu ve bu faktörlerin spordan alınan keyif düzeyini nasıl etkilediğini belirlemek için çalışmalara ihtiyaç vardır. Diğer yandan gelecekte araştırmacılar düzenleyici değişkenler olarak (örneğin, erkek ve kadın katılımcılar, geçmiş spor deneyimi) ek faktörlerle bu çalışmada önerilen modeli test edebilirler.

Sınırlılıklara rağmen, bu araştırma spor katılımını anlamak için grup ortamındaki sosyal kimlik süreçleri (sosyal kimliğin farklı boyutları özelinde) ve sonuçlarının önemini vurgulamaktadır. Spor katılımının sağladığı sağlık faydaları dikkate alındığında, takım ortamında oluşturulan sosyal

kimlik bireylerin spordan aldıkları keyfi artırabilir ve buna karşılık öğrencilerin gelecekte spor katılımını sürdürmelerine yardımcı olabilir. Geçmiş araştırmalardan (Gardner vd., 2016, 2017; Murray ve Sabiston, 2022; Visek vd., 2015) farklı olarak gelecekte araştırmacılar, keyif ve spora devam etme niyeti üzerindeki benzersiz ve göreceli etkilerini incelemek için sosyal kimliğin üç boyutunu araştırmalarına dahil etmekten faydalanabilir. Bulgular sosyal kimliğin duygusal yönünün özellikle önemli olabileceğini ve bilişsel boyutların spora devam etme niyeti ile olan ilişkilerinin yalnızca dolaylı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bireylerin spora devam etme niyetlerinin, sadece sosyal kimlik arayışı bağlamında değil, aynı zamanda spordan aldıkları keyif ve deneyim arayışları üzerinden de şekillendiğini düşündürmektedir. Bu nedenle gerçekleştirilecek yeni araştırmalar, sosyal kimlik boyutlarının spora devam etme niyetini etkilemedeki nedenselliğe ilişkin mekanizmayı belirlemeye odaklanabilirler. Gelecekte spora devam etme olasılığının göstergeleri olarak sosyal kimlik ve keyif algılarının önemini desteklediği için, üniversite sporları organizatörleri, antrenörler ve diğer paydaşlar organizasyonlar öncesi ve süresince öğrencilerin keyif algılarını ve gelecekteki niyetlerini izlerken keyifli ve destekleyici ortamlar oluşturmayı hedefleyebilirler.

Etik Metni: Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. 17.01.2025 tarihli ve E-26428519-050.99-157004 sayılı Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurul onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada bütün yazarların katkı oranları eşittir.

Kaynaklar

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1974). Factors influencing intentions and the intention-behavior relation. *Human Relations*, 27(1), 1–15.
- Altan, F. (2016). *Sporun toplumda yaygınlaşmasında üniversitelerin katkısı ve öğrencilerin fiziksel aktivite durumlarının incelenmesi (Sakarya Üniversitesi örneği)*. Sakarya Üniversitesi.
- Balish, S. M., McLaren, C., Rainham, D., & Blanchard, C. (2014). Correlates of youth sport attrition: A review and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(4), 429–439. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.04.003>
- Billig, M., & Tajfel, H. (1973). Social categorization and similarity in intergroup behaviour. *European Journal of Social Psychology*, 3(1), 27–52.
- Bruner, M. W., Balish, S. M., Forrest, C., Brown, S., Webber, K., Gray, E., McGuckin, M., Keats, M. R., Rehman, L., & Shields, C. A. (2017). Ties that bond: Youth sport as a vehicle for social identity and positive youth development. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 88(2), 209–214. <https://doi.org/10.1080/02701367.2017.1296100>
- Bruner, M. W., & Benson, A. J. (2018). Evaluating the psychometric properties of the Social Identity Questionnaire for Sport (SIQS). *Psychology of Sport and Exercise* (35, 181–188). <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.12.006>
- Bruner, M. W., Boardley, I. D., & Côté, J. (2014). Social identity and prosocial and antisocial behavior in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(1), 56–64. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2013.09.003>
- Cameron, J. E. (2004). A Three-Factor Model of Social Identity. *Self and Identity*, 3, 239–262.
- Coşkun, R., Altunışık, R., & Yıldırım, E. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı* (9th ed.). Sakarya Yayıncılık.
- Demirel, M., & Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838–846.
- Evans, M. B., Eys, M. A., & Bruner, M. W. (2012). Seeing the “we” in “me” sports: The need to consider individual sport team environments. *Canadian Psychology*, 53(4), 301–308. <https://doi.org/10.1037/a0030202>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39. <https://doi.org/10.2307/3151312>

- Gardner, L. A., Magee, C. A., & Vella, S. A. (2016). Social climate profiles in adolescent sports: Associations with enjoyment and intention to continue. *Journal of Adolescence*, 52, 112–123. <https://doi.org/10.1016/j.jadolescence.2016.08.003>
- Gardner, L. A., Magee, C. A., & Vella, S. A. (2017). Enjoyment and behavioral intention predict organized youth sport participation and dropout. *Journal of Physical Activity and Health*, 14(11), 861–865. <https://doi.org/10.1123/jpah.2016-0572>
- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2009). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson.
- Kline, R. B. (2005). Principles and practice of structural equation modeling. New York. The Guilford Press.
- Leslie, E., Sparling, P. B., & Owen, N. (2001). University campus settings and the promotion of physical activity in young adults: lessons from research in Australia and the USA. *Health Education*, 101(3), 116–125. <https://doi.org/10.1108/09654280110387880>
- Mallinckrodt, B., Abraham, W. T., Wei, M., & Russell, D. W. (2006). Advances in testing the statistical significance of mediation effects. *Journal of Counseling Psychology*, 53(3). <https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.3.372>
- Martin, L. J., Balderson, D., Hawkins, M., Wilson, K. S., & Bruner, M. W. (2015). Does social identity predict cognitions, intentions, and behaviours in youth athletes? *Journal of Exercise, Movement, and Sport (SCAPPS Refereed Abstracts Repository)*, 47(1).
- Martin, L. J., Balderson, D., Hawkins, M., Wilson, K., & Bruner, M. W. (2018). The influence of social identity on self-worth, commitment, and effort in school-based youth sport. *Journal of Sports Sciences*, 36(3), 326–332. <https://doi.org/10.1080/02640414.2017.1306091>
- Monteiro, D., Pelletier, L. G., Moutão, J., Teixeira, D. S., & Cid, L. (2018). Examining the motivational determinants of enjoyment and the intention to continue of persistent competitive swimmers. *International Journal of Sport Psychology*, 49(6), 484–504. <https://doi.org/10.7352/IJSP.2018.49.484>
- Mullen, S. P., Olson, E. A., Phillips, S. M., Szabo, A. N., Wójcicki, T. R., Mailey, E. L., Gothe, N. P., Fanning, J. T., Kramer, A. F., & McAuley, E. (2011). Measuring enjoyment of physical activity in older adults: Invariance of the physical activity enjoyment scale (paces) across groups and time. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 8(1), 103. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-103>
- Murray, R. M., & Sabiston, C. M. (2022). Understanding relationships between social identity, sport enjoyment, and dropout in adolescent girl athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 44(1), 62–66. <https://doi.org/10.1123/jsep.2021-0135>
- Özkurt, B. (2023). *Elit güreşçilerde motivasyonel belirleyicilerin spora devam etme niyeti üzerindeki etkisi: Keyif almanın aracı rolü*. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi.
- Özkurt, B., Altun, Y., Eskiler, E., & Küçükbiş, H. F. (n.d.). Spora devam etme niyeti ölçeğinin geliştirilmesi: madde tepki kuramı ve klasik test kuramına dayalı geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Özkurt, B., Küçükbiş, H. F., & Eskiler, E. (2022). Fiziksel Aktivitelerden Keyif Alma Ölçeği (FAKÖ): Türk Kültürüne Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 21–37. <https://doi.org/10.18506/anemon.976300>
- Pehlivan, Z. (2013). Spor yarışmalarına katılanların sporu bırakma ve devam etme nedenleri. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 24(3), 209–225.
- Peters, N. (2014). *Determining the demand for recreational sport at a university* (Issue May). The North-West University.
- Rees, T., Alexander Haslam, S., Coffee, P., & Lavalley, D. (2015). A Social Identity Approach to Sport Psychology: Principles, Practice, and Prospects. *Sports Medicine*, 45(8), 1083–1096. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0345-4>
- Şahin, T., & Öz, Ö. (2024). Spor Lisesi Öğrencilerinin Spor Bırakma Nedenlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Ege Bölgesi Örneği). *Journal of Sports for All and Recreation*, 6(3), 290–299.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *MPR-Online*, 8(2), 23–74.
- Seviç, M., & Eskiler, E. (2020). Examining the relationships between leisure constraints and involvement in campus recreation activities. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 4(1), 65–75. <https://doi.org/10.46463/ijrss.841878>
- Shifman, R., Moss, K., D'Andrade, G., Eichel, J., & Forrester, S. (2012). A Comparison of Constraints to Participation in Intramural Sports between International and Noninternational Students. *Recreational Sports Journal*, 36(1), 2–12. <https://doi.org/10.1123/rsj.36.1.2>
- Soper, D. (2025). *A-priori sample size calculator for structural equation models* [Software]. <https://www.danielsoper.com/statcalc>
- St Quinton, T. (2020). The impact of past behaviour on social cognitive factors and sports participation in university students. *Psychology, Health & Medicine*, 27(6), 1193–1204. <https://doi.org/10.1080/13548506.2020.1847304>
- Steffens, N. K., Haslam, S. A., Schuh, S. C., Jetten, J., & van Dick, R. (2017). A meta-analytic review of social identification and health in organizational contexts. *Personality and Social Psychology Review*, 21(4), 303–335. <https://doi.org/10.1177/1088868316656701>
- Stevens, M., Rees, T., Coffee, P., Haslam, S. A., Steffens, N. K., & Polman, R. (2018). Leaders promote attendance in sport and exercise sessions by fostering social identity. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 28(9), 2100–2108. <https://doi.org/10.1111/sms.13217>
- Stevens, M., Rees, T., Coffee, P., Steffens, N. K., Haslam, S. A., & Polman, R. (2017). A Social Identity Approach to Understanding and Promoting Physical Activity. *Sports Medicine*, 47(10), 1911–1918. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0720-4>
- Stevens, M., Rees, T., & Polman, R. (2019). Social identification, exercise participation, and positive exercise experiences: Evidence from parkrun. *Journal of Sports Sciences*, 37(2), 221–228. <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1489360>
- Türkay, H., Yetim, A., & Sezer, P. (2018). Sporda sosyal kimlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *The Journal of Academic Social Sciences*, 6(78), 493–504. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14137>
- Turner, J. C., Oakes, P. J., Haslam, S. A., & McGarty, C. (1994). Self and collective: Cognition and social context. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 454–463.
- TUSF. (2025). *Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu*. Erişim: 23 Ocak 2025, <https://www.tusf.org/>

Visek, A. J., Achrafi, S. M., Mannix, H. M., McDonnell, K., Harris, B. S., & DiPietro, L. (2015). The Fun Integration Theory: Toward Sustaining Children and Adolescents Sport Participation. *Journal of Physical Activity and Health*, 12(3), 424–433. <https://doi.org/10.1123/jpah.2013-0180>

Vojvodic, M., Simovic, S., & Paspalj, D. (2020). Analysis of Causes Which Make Young People Quit Sports and Sport Activities. *Journal of Advances in Sports and Physical Education*, 3(9), 142–149. <https://doi.org/10.36348/jaspe.2020.v03i09.001>

Weiss, W. M., Weiss, M. R., & Amorose, A. J. (2010). Sport commitment among competitive female athletes: Test of an expanded model. *Journal of Sports Sciences*, 28(4), 423–434. <https://doi.org/10.1080/02640410903536442>

EXTENDED ABSTRACT

Research Problems

Participation in sport and physical activities is known to have numerous psychological and sociological benefits (Peters, 2014). Despite all the scientifically proven positive effects of sports and physical activities on the individual, the majority of young people do not participate in sports or physical activities, and a considerable majority of those who participate drop out over time and for various reasons (e.g., coach's attitude, injury, the thought of not being successful) (Şahin & Öz, 2024; Vojvodic et al., 2020). In addition, it is also possible to mention studies showing that there are many barriers (such as lack of time, school obligations, lack of motivation) to individuals' participation in sports and physical activity (Demirel & Harmandar, 2009; Peters, 2014; Seviç & Eskiler, 2020; Shifman et al., 2012). In the national literature, it is seen that the reasons and rates of quitting sports among high school students are focused on (Pehlivan, 2013; Şahin & Öz, 2024). Despite this, research on individuals/athletes who participate in university sports and their intention to quit or maintain their sport habits is insufficient and more studies are needed to better understand and prevent sport dropout (Gardner et al., 2017). In this context, this study was conducted to investigate the potential mediating effect of enjoying sports on the relationship between social identity perceptions of athletes competing in university teams and their intention to continue sports. With the results to be obtained, it is aimed to reveal the importance of social context and sport experience in individuals' behavior of quitting/continuing sports.

Literature Review

According to Balish et al. (2014), social factors related to sport in particular (such as lack of close friends participating in sport) are an important source of increased dropout rates. Moreover, sport almost always takes place in a group or team setting (Evans et al., 2012). Therefore, it is valuable to understand the social factors associated with sport teams (Murray & Sabiston, 2022) and these social factors may influence the intention to quit/continue playing sport. Individuals' social identities with their teams - the degree to which individuals feel a sense of attachment and emotional belonging to a group (Murray & Sabiston, 2022) - are important for how much athletes enjoy and commit to sport (Martin et al., 2018; Stevens et al., 2017). Therefore, the development of social identity within sport teams can be an effective strategy to improve the sporting experiences of athletes competing in university teams and to ensure their continued participation in sport. One of the main propositions of social identity theory is that behavior is

structured by group/team memberships that individuals internalize as part of their sense of self (Billig & Tajfel, 1973; Turner et al., 1994). In this context, it can be stated that social identity provides three different (in-group ties, cognitive centrality and in-group affect) and interrelated motivation sources (Bruner & Benson, 2018; Turkay et al., 2018). In research on social identity, in-group ties and in-group affect are associated with sport engagement (Martin et al., 2018), while individuals reporting high social identity exhibit positive physical activity and health behaviors, such as participating in more running activities (Stevens et al., 2019) and increased frequency of participation in team or group sessions (Steffens et al., 2017; Stevens et al., 2018).

Within the context of fun integration theory, enjoyment (or fun) provides an integrative theoretical framework for understanding sport participation and motivation in youth sport (Visek et al., 2015). According to this approach, the enjoyment of sport and physical activities or positive feelings of enjoyment are considered as an important predictor of participation in related activities (Gardner et al., 2017; Monteiro et al., 2018; Murray & Sabiston, 2022; Özkurt, 2023). Several studies support the link between enjoyment and sport participation. Specifically, higher reported enjoyment is associated with higher engagement in sport (Weiss et al., 2010), intention to continue (Gardner et al., 2016), and less dropout (Gardner et al., 2017). Therefore, enjoyment has an important effect on participation in physical activities. On the other hand, the positive emotions that an individual experiences in a social environment may increase the individual's willingness to participate again and more frequently in an activity that the individual enjoys taking part in this social environment (Murray & Sabiston, 2022). In general, social identity may possibly facilitate a higher level of enjoyment of sport and this may positively affect the intention to continue with sport.

Methods

This research, which focuses on the cause-and-effect relationship between variables, was designed according to the explanatory research approach from quantitative research methods (Coşkun et al., 2017). The population of the study consists of athletes competing in university teams. In order to collect data from the relevant population in the easiest, fastest and most economical way (Coşkun et al., 2017), the convenience sampling method was used. In determining the sample size, using the priori sample size calculator for SEM provided by Soper as open access, it was determined that the minimum recommended sample size for

this research should be 193 (Soper, 2025). The 214 questionnaires collected through the online survey technique created on Google Forms were included in the analyses. In the study, “Social Identity Questionnaire For Sport” developed by Bruner and Benson and adapted into Turkish by Turkay et al. (Bruner & Benson, 2018; Turkay et al., 2018), “Physical Activity Enjoyment Scale” developed by Mullen et al. and adapted into Turkish by Özkurt et al. (Mullen et al., 2011; Özkurt et al., 2022) were used. In order to determine the participants' intention to continue sports in the future, the “Intention to Continue Sports Scale” developed by Özkurt et al. was used (Özkurt et al., n.d.). In the personal information form, a total of 6 questions were included to determine the demographic characteristics of the athletes competing in university teams, including gender, age, wealth level, sports branch, years of licensed sports and years of participation in university sports.

Result and Conclusions

This study investigated the potential mediating effect of enjoyment of sport on the relationship between social identity perceptions and intention to continue sports among athletes competing in university teams. Consistent with the predictions, individuals with a relatively high degree of social identity perception report greater enjoyment of sport and intention to continue with sport. Analyses revealed that three dimensions of social identity (in-group ties, cognitive centrality, and in-group affect) have a significant effect on

the enjoyment of physical activity. The results suggest that university students' having social relationships with their teams (the social identity designed) is associated with higher levels of enjoyment of sports. In addition, the findings reveal that the level of enjoyment from sports serves as an important mediator in influencing individuals' intention to continue with sports. In other words, it is seen that social identity helps individuals to enjoy sports more, which increases the likelihood of university students to continue sports in the future. The results extend the phenomenon of social identity in sport and provide evidence that enjoyment of sport is a mechanism explaining the relationship between social identity and intention to continue with sport. The current research findings support the theory (social identity and fun integration theories) (Bruner & Benson, 2018; Cameron, 2004) and the results reported in previous studies (Gardner et al., 2016, 2017; Murray & Sabiston, 2022; Visek et al., 2015). Especially in university sports, it has been found that social identity formation is an important part of the sports experiences of student-athletes due to the enjoyment they get from sports and predicts their desire to continue sports. In the case of students participating in university sports, the results of the current study are important to develop various strategies for individuals to adopt sports as a lifestyle and to adopt sports as a habit after graduation, as social identity is consistently associated with enjoyment and intention to continue sports.